

A2.3

BUNE PRACTICI PRIVIND DEZVOLTAREA COMPETENTELOR PROFESIONALE IN CORELATIE CU PROGRESUL TEHNOLOGIILOR AVANSATE CU ACCENT PE DOMENIILE PROGRAMELOR DE STUDII VIZATE DE PROIECT, RESPECTIV CARIERA DE CONSILIER JURIDIC

LEGISLAȚIE

1. Statutul consilierului juridic.
2. Ordonanță de urgență 57/2019.
3. Legea nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic
4. Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice

Consilierul juridic asigură apărarea drepturilor și intereselor legitime ale statului, ale autorităților publice centrale și locale, ale instituțiilor publice și de interes public, ale celorlalte persoane juridice de drept public, precum și ale persoanelor juridice de drept privat, în slujba cărora se află și în conformitate cu Constituția și legile țării. Consilierul juridic poate să fie numit în funcție sau angajat în muncă, în condițiile legii.

Relația profesională dintre consilierul juridic și beneficiarul serviciilor sale se bazează pe onestitate, probitate, corectitudine, confidențialitate și independența opiniilor profesionale. Consilierul juridic numit în funcție are statutul funcționarului, potrivit funcției și categoriei acesteia. Consilierul juridic angajat în muncă are statut de salariat.

Consilierul juridic în activitatea sa asigură consultanță și reprezentarea autorității sau instituției publice în serviciul căreia se află ori a persoanei juridice cu

care are raporturi de muncă, apără drepturile și interesele legitime ale acestora în raporturile lor cu autoritățile publice, instituțiile de orice natură, precum și cu orice persoană juridică sau fizică, română sau străină; în condițiile legii și ale regulamentelor specifice unității, avizează și contrasemnează actele cu caracter juridic.

Într-o perioadă în care tehnologia redefinește fundamental interacțiunile sociale, economice și juridice, consimțământul juridic - unul dintre cele mai vechi și mai esențiale concepte ale dreptului privat - se află într-un proces de reconfigurare profundă.

În lipsa unei intervenții legislative și doctrinare actualizate, consimțământul riscă să își piardă caracterul liber, conștient și neviciat - trăsături care îl consacra drept garanție a libertății și a egalității dintre părți. În esență, ceea ce conferă valoare juridică unei manifestări de voință nu este doar exprimarea sa formală, ci contextul în care aceasta are loc, capacitatea părților de a înțelege implicațiile actului și lipsa unor influențe distorsionante. Transformările aduse de digitalizare și de algoritmizare contestă tocmai aceste premise. În mediul digital, interacțiunile sunt rapide, impersonale și mediate de interfețe grafice sau logici codate, care rareori oferă garanția comprehensibilității. Utilizatorul nu mai este actorul activ al formării contractului, ci devine adesea o parte pasivă, care doar validează propuneri algoritmice fără o analiză reală. Astfel, în loc ca voința să genereze efecte juridice, ajungem în situații în care efectele preced înțelegerea deplină a voinței.

Această inversare de logică juridică devine și mai problematică în contextul utilizării inteligenței artificiale. Algoritmii nu doar că asistă procesele decizionale, ci le pot substitui. Riscurile nu sunt ipotetice, ci concrete: de la formularea unor oferte comerciale hiper-personalizate, care manipulează comportamentul consumatorilor, până la executarea automată a unor obligații contractuale fără posibilitatea de a invoca circumstanțe excepționale. În asemenea cazuri, nu putem vorbi de un consimțământ real, ci de o formă de determinism tehnologic incompatibil cu autonomia contractuală.

În fața acestor provocări, soluția nu poate fi o simplă interdicție a noilor tehnologii, ci construirea unui cadru juridic ce să le domesticească și să le integreze responsabil în arhitectura normativă. Dreptul trebuie să redevină proactiv, să-și reafirme vocația de sistem protector al demnității umane și să asigure condițiile unui consimțământ autentic, chiar și în context digital.

Pentru aceasta, este nevoie de trei direcții complementare:

1. Reformă legislativă: introducerea unei reglementări exprese a consimțământului digital, cu accent pe informare clară, posibilitatea retragerii și trasabilitatea deciziei.

Modele relevante pot fi inspirate din Regulamentul general privind protecția datelor (GDPR), din AI Act sau din inițiative precum Directiva privind deciziile automatizate adoptată în Canada.

2. Instituționalizare a supravegherii algoritmice: crearea unor autorități naționale sau europene care să certifice etica sistemelor automatizate cu efecte juridice și să garanteze respectarea dreptului la intervenție umană. Doar astfel se poate asigura că deciziile automate nu scapă oricărei forme de control democratic.

3. Colaborare interdisciplinară: dezvoltarea unor laboratoare juridico-tehnologice în care juriști, programatori și eticieni să conlucreze la modelarea unui consimțământ adaptat erei digitale. Aceste spații experimentale ar permite testarea în siguranță a soluțiilor tehnologice înainte de implementarea lor pe scară largă, într-un model de tip sandbox legal.

În ansamblu, concluzia fundamentală a studiului este că doar o abordare integrată - juridică, tehnologică și etică - poate oferi un răspuns viabil la provocările pe care le aduce era AI. Consimțământul juridic nu trebuie abandonat, ci reconstruit, cu instrumentele epocii noastre, dar cu valorile fundamentale ale dreptului ca busolă.

Această reconstrucție presupune o revizuire a codurilor, o regândire a instituțiilor, dar mai ales o reumanizare a deciziilor juridice. Fără o astfel de intervenție, dreptul riscă să devină un simplu apendice al tehnologiei, pierzându-și funcția sa esențială: aceea de a proteja libertatea, echitatea și demnitatea umană în fața puterii - indiferent dacă aceasta este statală, economică sau, mai nou, algoritmică.

Într-o epocă în care procesele decizionale sunt tot mai des mediate, asistate sau chiar preluate de tehnologie, dezvoltarea unor soluții legislative eficiente nu poate avea loc în afara dialogului dintre domeniul juridic și cel tehnic. Inteligența artificială nu este doar o inovație tehnologică, ci o provocare de sistem pentru principiile dreptului clasic: autonomie, responsabilitate, intenție și echitate. Prin urmare, orice demers normativ coerent trebuie să se bazeze pe colaborarea autentică între juriști, ingineri, eticieni și specialiști în științe sociale.

Crearea unor platforme interdisciplinare permanente - care să reunească actori din medii diverse: universitare, guvernamentale, private și din societatea civilă - devine o necesitate. Acestea pot funcționa în cadrul institutelor naționale de cercetare, al universităților sau prin proiecte susținute de fonduri europene precum Horizon Europe. Obiectivul acestor platforme ar fi acela de a genera modele de reglementare sustenabile, adaptate realităților digitale și compatibile cu valorile statului de drept.

Un exemplu concret și fezabil constă în inițierea de proiecte-pilot în cadrul universităților de drept și informatică, care să simuleze scenarii juridico-tehnologice - cum ar fi încheierea unui contract prin chatbot, decizii automate în recrutare sau semnătura digitală biometrică. Aceste laboratoare de etică algoritmică ar putea analiza comprehensibilitatea interfețelor digitale, reacția utilizatorilor la clauze generate automat, sau capacitatea AI-ului de a respecta principiile juridice fundamentale¹⁷.

Astfel de experimente ar furniza date empirice valoroase, care să stea la baza unor reglementări precise, validate de experiență practică și nu doar de teorie. Mai mult, ar permite testarea unor mecanisme de control uman, de tipul "right to explanation" sau "human-in-the-loop", înainte ca acestea să fie legiferate.

Pe de altă parte, instituțiile publice care implementează soluții digitale - fie că este vorba despre administrația fiscală, sistemul de sănătate sau portalurile e-guvernării - au responsabilitatea de a integra în echipele lor ofițeri de etică tehnologică și consilieri juridici specializați în AI. Aceștia ar trebui să asigure coerența dintre inovație și reglementare, să prevină apariția discriminărilor algoritmice și să ofere cetățenilor garanții privind controlul asupra propriilor date și decizii.

Experiența unor state precum Canada sau Țările Nordice arată că integrarea acestor funcții consultative în arhitectura decizională digitală contribuie nu doar la prevenirea abuzurilor, ci și la creșterea încrederii publicului în serviciile automatizate.

Colaborarea interdisciplinară nu mai este un lux academic, ci o condiție esențială pentru protejarea valorilor juridice fundamentale în fața provocărilor aduse de tehnologie. Pentru ca legea să rămână un instrument eficient de justiție, aceasta trebuie să se transforme și într-un instrument de dialog între om și tehnologie - un spațiu de echilibru, control și responsabilitate în era digitală.

În contextul digitalizării accelerate și al pătrunderii tehnologiilor autonome în viața cotidiană, România se confruntă cu o nevoie stringentă de modernizare a

cadrului juridic referitor la consimțământul juridic. Deși Codul civil român oferă o reglementare generală asupra manifestării de voință și asupra condițiilor de validitate ale actelor juridice, acest cadru este ancorat într-o concepție tradițională a raporturilor juridice și nu reflectă particularitățile consimțământului exprimat prin mijloace digitale sau în contextul contractelor automatizate.

Absența unor prevederi explicite în ceea ce privește validitatea juridică a consimțământului digital - fie că este exprimat prin acțiuni simple precum clicuri, gesturi tactile ori comenzi vocale - generează insecuritate juridică și vulnerabilizează părțile, în special pe consumatorii aflați în raporturi inegale cu marii furnizori de platforme digitale. În epoca inteligenței artificiale și a interfețelor conversaționale, este esențial ca voința juridică exprimată digital să fie însoțită de un cadru de informare clar, accesibil și verificabil. Această informare trebuie să permită fiecărui utilizator să înțeleagă în mod real consecințele juridice ale acțiunilor sale, asigurând astfel caracterul liber și conștient al consimțământului.

Adaptarea normelor juridice actuale ar putea începe cu revizuirea Codului civil sau chiar cu elaborarea unei reglementări autonome, care să clarifice aspecte precum forma acceptabilă a consimțământului electronic, transparența proceselor algoritmice implicate în contractare, precum și criteriile de validitate a actelor încheiate automat. O astfel de reglementare ar întări securitatea juridică și ar proteja, în mod activ, autonomia contractuală a persoanelor în raport cu sistemele digitale.

Totodată, în contextul utilizării din ce în ce mai frecvente a deciziilor automatizate în domeniul juridic sensibile - precum creditarea, asigurările sau relațiile de muncă - se resimte nevoia existenței unei autorități naționale de reglementare care să verifice conformitatea acestor sisteme cu principiile dreptului civil și cu cerințele de protecție a datelor. O asemenea autoritate ar putea colabora în mod funcțional cu instituțiile existente, precum Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, pentru a asigura coerența normativă și protejarea drepturilor fundamentale ale persoanelor.

În plus, o reglementare modernă trebuie să asigure și posibilitatea de corectare umană a deciziilor algoritmice. Intervenția umană ar trebui să devină o componentă esențială a oricărui proces decizional automatizat care produce efecte juridice majore, iar aceasta să fie însoțită de garanții clare privind caracterul suspensiv al deciziei până

la evaluarea sa de către un operator uman calificat. În sfera dreptului public, un asemenea drept ar putea fi prevăzut expres în Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, oferind astfel o cale reală de apărare a cetățenilor în fața deciziilor generate de sisteme automatizate ale administrației publice.

În lipsa unor măsuri legislative clare, există riscul ca aplicarea principiilor clasice ale dreptului să devină inoperabilă în fața noilor realități tehnologice. Tocmai de aceea, intervenția legislativă proactivă, susținută de o înțelegere interdisciplinară a fenomenului digital, **nu mai este o opțiune, ci o necesitate.**

Consimțământul în epoca A.I.

Consimțământul reprezintă, alături de capacitatea de exercițiu, obiectul și cauza actului juridic, unul dintre elementele esențiale ale oricărui contract. În dreptul privat clasic, consimțământul este perceput ca un acord de voință între părți, exprimat în mod liber, conștient și neviciat. Această viziune este consacrată în tradiția dreptului civil continental, fiind preluată în mod coerent de doctrina juridică românească.

Codul civil român reglementează expres condițiile de validitate ale consimțământului în cadrul art. 1206 și următoarele, subliniind faptul că voința trebuie să fie "dată în cunoștință de cauză, liber și neviciat". Orice abatere de la aceste condiții determină, de regulă, nulitatea relativă a actului juridic, în conformitate cu regimul general al vicierii voinței.

În doctrină, autorii Constantin Stătescu și Corneliu Bîrsan afirmă că, pentru a produce efecte juridice, consimțământul trebuie să fie manifestat într-un mod neechivoc, cu discernământ, reflectând o alegere rațională și liberă de orice presiune. În acest sens, o atenție deosebită este acordată viciilor de consimțământ, precum eroarea, dolul, violența sau leziunea, fiecare fiind tratat ca un factor care alterează validitatea voinței exprimate.

Spre exemplu, eroarea esențială asupra substanței obiectului sau asupra persoanei cu care se încheie contractul poate atrage sancțiunea nulității. Dolul, definit ca inducerea în eroare cu rea-credință, anulează caracterul liber al consimțământului. Violența, fie ea fizică sau morală, înlătură elementul de libertate, iar leziunea afectează

echilibrul dintre prestații, sugerând o constrângere economică sau psihologică indirectă².

În dreptul român, manifestarea consimțământului poate fi expresă - verbală sau scrisă -, ori tacită, dar întotdeauna fără echivoc. Taciturnitatea, lipsa de răspuns sau inacțiunea nu pot fi asimilate, în principiu, unei manifestări de voință, decât în cazurile prevăzute de lege sau convenite anterior între părți.

Cu toate acestea, societatea contemporană - **marcată de digitalizare accelerată și automatizare** - impune o reevaluare substanțială a acestei construcții tradiționale. Noile mijloace de comunicare, precum platformele de contractare electronică, sistemele de tip click-wrap sau smart contracts, și chiar interacțiunile prin inteligență artificială, modifică radical modul în care părțile își manifestă acordul. Astfel, un simplu click pe un buton de "accept" sau interacțiunea cu un chatbot contractual pot produce efecte juridice semnificative, în lipsa unei conștientizări reale a conținutului convenției.

Această tendință ridică semne de întrebare legitime cu privire la realitatea și autenticitatea consimțământului exprimat. Dacă, în dreptul clasic, contractul era rezultatul unui dialog real între părți, astăzi avem de-a face cu un automatism decizional ce poate diminua semnificativ gradul de participare voluntară a utilizatorului.

Un alt aspect semnificativ este dificultatea evaluării intenției reale a părților într-un mediu digital. În interacțiunile directe, comunicarea non-verbală - gesturile, mimica, tonul vocii - pot contribui la înțelegerea voinței. În schimb, interfețele electronice se bazează exclusiv pe date tehnice: timestamp-uri, cookies, metadata. Această lipsă de context uman face consimțământul mai vulnerabil la erori tehnologice, ambiguități semantice sau chiar manipulare algoritmică.

De asemenea, într-o lume în care algoritmi personalizați pot anticipa deciziile utilizatorului, apare pericolul ca libertatea contractuală să fie substituită de o formă de determinism digital. Utilizatorul poate fi "ghidat" să accepte condiții contractuale defavorabile, sub influența unui design manipulator sau a unei structuri informaționale opace (dark patterns), fără să își dea seama că voința sa este deturnată³.

Aceste provocări justifică necesitatea unei reevaluări doctrinare și legislative a conceptului de consimțământ, prin integrarea noțiunilor de transparență algoritmică,

comprehensibilitate a interfețelor și drept la intervenție umană. Doar astfel se poate păstra valoarea juridică a consimțământului ca expresie autentică a voinței și libertății contractuale.

Impactul tehnologiilor asupra consimțământului juridic

Tehnologiile moderne, în special inteligența artificială (AI) și blockchain-ul, determină o transformare structurală a modului în care consimțământul este exprimat, înregistrat și interpretat juridic. Aceste transformări nu sunt doar formale sau tehnice, ci afectează în mod fundamental înțelegerea clasică a voinței juridice și a mecanismului contractual.

În prezent, numeroase contracte nu mai sunt încheiate între doi agenți umani în sens tradițional, ci între un utilizator uman și o platformă digitală autonomă, alimentată de AI sau bazată pe tehnologie blockchain. În acest context, AI-ul nu mai este doar un instrument pasiv, ci devine un actor activ în arhitectura contractuală: formulează propuneri de contract, personalizează clauze în funcție de datele colectate de la utilizator și poate chiar executa automat obligațiile contractuale.

Această delegare a procesului contractual către sisteme automatizate impune o redefinire a conceptului de consimțământ juridic. Dacă, în accepțiunea clasică, consimțământul era expresia unei deliberări raționale și conștiente între părți aflate pe picior de egalitate, în era digitală asistăm la o formă de contractare asincronă și asimetrică, în care una dintre părți poate fi un algoritm.

Un exemplu emblematic în acest sens îl constituie contractele inteligente (smart contracts) - secvențe de cod care execută automat clauzele convenite de părți, în momentul în care sunt îndeplinite condițiile prestabilite. Acestea sunt implementate pe blockchain, ceea ce le conferă imuabilitate și transparență, dar și rigiditate. Dificultatea majoră constă în verificarea conștienței utilizatorului asupra efectelor juridice ale acțiunilor sale într-un asemenea sistem⁴.

Astfel, devine problematic să se stabilească dacă a existat un consimțământ informat, sau dacă utilizatorul doar a inițiat un proces digital pe care nu l-a înțeles pe deplin. Conform doctrinei contemporane, un consimțământ este valid doar atunci când este liber exprimat, în cunoștință de cauză și fără vicii. În absența unei înțelegeri reale a codului sursă sau a condițiilor declanșatoare, există riscul ca forma digitală să substituie fondul, iar consimțământul să devină pur formal⁵.

Un alt risc important constă în utilizarea inteligenței artificiale pentru modelarea comportamentului contractual. Algoritmii pot personaliza ofertele comerciale pe baza datelor comportamentale (navigare, click-uri, preferințe, locație), determinând un profil psihologic care poate fi folosit pentru a influența decizia de cumpărare sau acceptare a contractului. Această formă de personalizare aduce atingere autonomiei decizionale și poate constitui o formă de manipulare digitală, cu potențialul de a compromite validitatea consimțământului.

Comisia Europeană a semnalat aceste pericole în cadrul Propunerii de regulament privind inteligența artificială (AI Act), subliniind că utilizarea AI în contexte juridice trebuie reglementată strict. În mod particular, regulamentul clasifică sistemele care influențează drepturile și libertățile fundamentale ca fiind "cu risc ridicat", impunând pentru acestea cerințe de transparență, supraveghere umană și explicabilitate⁶.

În lumina acestor provocări, devine imperativă o regândire profundă a cadrului juridic aplicabil consimțământului în era digitală. Nu este suficientă acceptarea noilor tehnologii ca realitate de fapt; este necesară introducerea unor garanții juridice suplimentare.

Digitalizarea nu înlocuiește consimțământul, ci îi schimbă natura și forma de exprimare. În acest context, sarcina dreptului este de a reintegra principiile fundamentale ale libertății contractuale în noile arhitecturi tehnologice, prin norme adaptate, flexibile și orientate către protecția utilizatorului.

Una dintre marile provocări ale integrării inteligenței artificiale în domeniul juridic este dificultatea de a identifica intenția reală a părților implicate într-un contract. În mod tradițional, intenția se stabilește prin coroborarea declarațiilor părților cu comportamentul și circumstanțele externe. Însă, în cazul unui sistem automatizat, AI-ul interpretează datele după algoritmi de învățare automată, fără a avea capacitatea de a înțelege contextul social și juridic.

Spre exemplu, în cazul în care un utilizator acceptă termeni contractuali printr-un simplu click, algoritmul presupune că a existat un acord conștient și informat. Totuși studiile arată că peste 90% dintre utilizatori nu citează condițiile generale. Astfel, se creează o aparență de consimțământ care poate fi contrară intenției reale.

În jurisprudența europeană, speța *Bundesverband der Verbraucherzentralen vs. Planet49*⁷ a stabilit că pre-bifarea casetelor de acord nu reprezintă un consimțământ valid, deoarece nu este activ exprimat. Această decizie are implicații directe asupra modului în care AI-ul ar trebui să proceseze acceptarea termenilor contractuali.

Mai mult, în dreptul român, art. [1204](#) din [Codul civil](#) prevede că manifestarea de voință nu trebuie să lase loc de îndoială asupra intenției reale. Sau, în cazul AI, interpretarea poate fi generată pe baza unor tipare comportamentale sau a datelor agregate, nu a voinței efective. Acest fapt ridică riscul apariției unor contracte invalide din cauza lipsei consimțământului real și neviciat.

Automatizarea procesului contractual presupune nu doar simplificarea comunicării dintre părți, ci o delegare integrală a formării, executării și, uneori, chiar modificării contractelor către sisteme informatice, fără intervenție umană directă. Aceste sisteme funcționează pe baza unor reguli logice prestabilite, codificate în limbaje algoritmice, deseori implementate pe infrastructuri de tip blockchain sau prin intermediul aplicațiilor SaaS (Software as a Service).

Din perspectivă economică și tehnologică, această automatizare aduce beneficii considerabile: reducerea timpului de tranzacționare, eliminarea erorilor de procesare manuală, asigurarea unui grad ridicat de securitate și predictibilitate a executării. În special în industrii precum fintech, logistică sau comerț electronic, automatizarea a devenit norma, nu excepția.

Totuși, din punct de vedere juridic, această eficiență aparentă vine cu o serie de probleme majore de responsabilitate, echitate și protecție a părților. În primul rând, contractele automatizate - în special cele cunoscute sub denumirea de smart contracts - execută clauze scrise în cod sursă, fără a avea capacitatea de a interpreta contextul, intenția sau circumstanțele neprevăzute.

Spre exemplu, un contract inteligent pentru închirierea unei mașini ar putea prevedea automat o taxă suplimentară dacă utilizatorul depășește limita de kilometri. Sistemul va percepe acea taxă imediat ce pragul este atins, indiferent de motiv - fie că este vorba de o urgență medicală, fie că un drum a fost ocolitor din cauza unui accident. Lipsa de flexibilitate decizională duce astfel la consecințe nedrepte, pe care un judecător uman le-ar putea interpreta și tempera prin echitate.

O provocare și mai gravă constă în dificultatea trasabilității deciziei contractuale. Dacă un contract este inițiat, modificat sau executat automat de un algoritm bazat pe AI, cine răspunde în cazul în care acesta conține o eroare, creează o obligație abuzivă sau încalcă un drept fundamental? În dreptul civil clasic, răspunderea este personală: fiecare parte răspunde pentru acțiunile sale sau ale celor pe care îi reprezintă.

Însă, în cazul sistemelor AI autonome, lanțul causal poate fi fragmentat: codul este scris de programator, platforma este operată de o companie, iar utilizatorul doar inițiază procesul. Acest fenomen este cunoscut în doctrină ca "dilution of responsibility" și creează un vid normativ, în care nicio parte nu poate fi trasă la răspundere în mod clar.

Această cerință este esențială pentru protejarea principiului fundamental al consimțământului conștient și liber exprimat. În lipsa unei intervenții umane reale, sistemul juridic riscă să accepte o versiune formalizată a consimțământului - o imitație algoritmică - care compromite autonomia contractuală.

Modele de reglementare și bune practici internaționale

Exemplul statelor care reglementează AI și consimțământul

Uniunea Europeană este liderul reglementării AI prin Propunerea de regulament privind inteligența artificială (AI Act), publicată în aprilie 2021. Acesta stabilește un cadru legal care clasifică aplicațiile AI în funcție de riscul asociat: inacceptabil, ridicat, limitat și minim. Sistemele cu risc ridicat includ cele utilizate în recrutare, justiție, siguranță publică și, în mod relevant, în gestionarea proceselor contractuale automate.

În ceea ce privește consimțământul, AI Act impune o serie de cerințe de transparență, obligând operatorii să notifice utilizatorii când interacționează cu un sistem AI și să le permită intervenția umană. Astfel, se urmărește prevenirea apariției unui consimțământ generat artificial, fără participarea conștientă a părților. De asemenea, GDPR joacă un rol complementar, reglementând în mod strict consimțământul informat pentru prelucrarea datelor personale.

În Statele Unite, abordarea este descentralizată și sectorială. De exemplu, California Consumer Privacy Act (CCPA)¹¹ oferă rezidenților dreptul de a refuza procesarea

automatizată a datelor personale și solicită dezvăluirea utilizării algoritmilor în procese decizionale. La nivel federal, încă nu există o legislație omogenă, dar sunt în discuție proiecte legislative precum American Data Privacy Protection Act (ADPPA)¹².

Alte state, precum Canada, Japonia și Coreea de Sud, au elaborat ghiduri etice și standarde pentru dezvoltarea responsabilă a AI. De pildă, în Japonia, principiile guvernamentale privind AI încurajează "explicabilitatea algoritmică", inclusiv în context contractual, iar în Canada, inițiativa Directive on Automated Decision-Making a introdus un cadru formal de evaluare a riscurilor AI.¹

¹ drd. Gabriel Florinel Ion, *Revoluția consimțământului juridic în era inteligenței artificiale - provocări și perspective pentru dreptul contemporan*